

Лазаренко Інеса Станіславівна

спеціаліст вищої категорії,

викладач-методист, викладач іноземної мови

Житомирського агротехнічного фахового коледжу

КЕЙС-МЕТОД ЯК НАВЧАЛЬНА ТЕХНОЛОГІЯ У ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У НЕМОВНОМУ ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті розглянуто сучасні тенденції у викладанні іноземних мов за професійним спрямуванням, розкривається змісту кейс-методу як одного з способів інтерактивного навчання, визначаються дидактичні умови використання цього методу.

***Ключові слова:** професійно орієнтоване навчання, сучасні навчальні технології, кейс-метод, оволодіння іноземною мовою, ситуаційні вправи,*

Володіння іноземною мовою на сучасному етапі розвитку суспільства є важливим питанням. Україна с кожним днем розвивається у різних сферах життя: торгівельній, фінансовій, науковій, промисловій, освітній тощо. В той же час наша країна активніше та впевненіше співпрацює зі світовим товариством. Євроінтеграція України вимагає від людей різних сфер діяльності (бізнесменів, політичних діячів, студентів, викладачів, науковців, пересічних громадян) володіння іноземною мовою, в першу чергу англійською. Досягнення достатнього рівня володіння мовою є важливим складником успіху, та все більше цінується у професійній сфері діяльності, тому у закладах вищої освіти приділяє увагу вивченню та вдосконаленню мовних компетенцій у здобувачів освіти.

Актуальність теми. Затребуваність фахівців, що володіють іноземними мовами, зростає з кожним роком. Однак проблемою для роботодавців є те, що розмовною іноземною мовою володіють багато людей, а іноземною мовою за професійним спрямуванням значно менше.

Тому одним з головних завдань закладів вищої освіти стає формування іншомовної професійної комунікативної компетентності здобувачів освіти. І тут постає питання забезпечення умов не тільки для оволодіння навичками спілкування іноземною мовою, а й набуття спеціальних знань за обраною спеціальністю. У зв'язку з цим з'являється необхідність використання на заняттях різноманітних сучасних технологій з метою покращення засвоєння іншомовного матеріалу та оволодінні професійними іншомовними компетенціями.

Метою статті є вивчення сучасних тенденцій у викладанні іноземних мов за професійним спрямуванням, розкриття змісту кейс-методу як одного з способів інтерактивного навчання, визначення дидактичних умов використання цього методу.

Теоретичним аспектам професійно орієнтованого навчання мови були присвячені роботи багатьох науковців. Скажімо, Л. Гоффман про мову спеціального призначення тлумачив як сукупність усіх мовних засобів, використовуваних у виокремленій комунікативній сфері для досягнення взаємного розуміння між людьми, що здійснюють відповідну професійну діяльність. А.І. Комарова трактувала це поняття так: «Мова спеціального призначення — специфічний різновид «мови в цілому», яку використовують у спілкуванні на ту чи ту спеціальну тему».

Наразі з'являються нові навчальні технології, популярні у тих чи інших закладах вищої освіти. До таких технологій належать кейс-технології. Цей метод уперше був використаний у Гарвардській школі бізнесу на початку ХХ ст. У 1920 р. після видання збірки кейсів деканом Валлесом Донхемом було здійснено перехід усієї системи навчання менеджменту в Гарвардській школі на методику кейс-study (навчання на основі реальних ситуацій).

Як зауважує Біскун В.С., який використовує кейс-метод у викладанні соціальних наук, суть основних методичних інновацій пов'язана з використанням активних методів навчання. Такі форми навчання як тренінги, ділові та рольові ігри тощо формують професійну компетентність,

розвивають здібність особи до навчання. Вони здатні змінювати парадигми мислення і виробляють вміння переробляти багато інформації [2].

Кейс-метод (Case-study) – це метод аналізу ситуацій. Суть його полягає в тому, що студентам пропонують осмислити реальну життєву ситуацію, опис якої одночасно відображає будь-яку практичну проблему, а також актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти під час вирішення цієї проблеми. З методичного погляду, кейс – це спеціально підготовлений навчальний матеріал, що містить структурований опис ситуацій, запозичених із реальної практики бізнесу [3]. Кейс є не просто правдивим описом подій, а єдиним інформаційним комплексом, що дозволяє зрозуміти ситуацію.

Використання кейс-методу в навчальному процесі дозволяє розвивати у студентів аналітичні, дослідницькі, комунікативні навички, виробляти вміння аналізувати ситуацію, планувати стратегію та приймати управлінські рішення. Студенти під час реалізації концепції кейс-стаді несуть відповідальність за підготовку до заняття та ефективного виконання завдань з кейсу.

Щодо іноземної мови, то взаємодія комунікантів визначається особливостями їхньої спільної предметно-практичної діяльності. Отже, процес навчання іноземної мови має ґрунтуватися не просто на ситуаціях спілкування, а й самі ситуації повинні мати реальні підстави для спілкування [4].

Реалізація заданої ситуації щодо іноземної мови вносить такі важливі елементи у навчальний процес: 1) забезпечує послідовний перехід від оволодіння знаннями до самостійного їх використання; 2) дозволяє викладачеві здійснювати зворотний зв'язок не лише на рівні знань, а й на рівні умінь; 3) дає можливість здобувачам освіти реально зрозуміти міжпредметні зв'язки та їх значення у професійній діяльності.

Для того щоб студенти ефективно використали цей інструментарій навчально-пошукової та дослідницької роботи, необхідно:

1) провести з ними заняття з розробки кейсів, тобто вони мають бути ознайомлені з процедурою створення кейсу, алгоритмом його написання. При цьому слід акцентувати увагу на тому, що написання тексту необхідно починати з попереднього визначення проблемної ситуації;

2) зібрати інформацію щодо описаної ситуації або проблеми. Найбільш незвичайний аспект такої роботи полягає в тому, що весь матеріал має бути представлений у вигляді єдиного тексту, що описує ситуацію.

Потім постає питання використання кейсу. Необхідно скласти такий кейс, щоб він був потрібним і корисним. Як інтерактивний метод навчання кейс-метод завойовує позитивне ставлення студентів, які бачать у ньому гру, що забезпечує освоєння теоретичних положень та опанування практичного використання матеріалу. Не менш важливо і те, що аналіз ситуацій досить сильно впливає на професіоналізацію студентів, сприяє їхньому дорослішанню, формує інтерес та позитивну мотивацію до навчання.

Саме застосування технологій кейс-методу, як ситуаційної методики, може допомогти у навчанні іноземної мови, досягти при цьому освітніх, виховних та організаційних цілей. Використовуючи цей інтерактивний метод навчання реалізуються майже всі практичні знання, а також уміння прогнозувати різні ситуації, вести бесіду, висловлювати свою думку, відстоювати свої погляди, переконувати співбесідника, адекватно сприймати критику, аналізувати та робити висновки. Втілення теорії в практику і є цінністю цього методу. Обговорення тем, драматизація створених ситуацій, схожих до тих, що виникають у професійній діяльності та у повсякденному житті, майже театральний розподіл ролей у розігруванні “кейсів” може створити не тільки творчу атмосферу на занятті, а й вирішити основну мету вивчення іноземної мови. [5]

Завдання викладача полягає у створенні умов для практичного оволодіння іноземною мовою кожним здобувачем освіти. Тут використання інтернет-ресурсів сприяє розширенню культурного, гуманітарного

світогляду студента. Інтернет дає йому можливість ознайомитися з різними поглядами на матеріал, що неминуче позначиться і на стилі навчання: він стане більш демократичним. Неймовірно прискорюється і підвищується якість освоєння іноземної мови, оскільки всі тексти автентичні, породжені носіями сучасної живої мови. [1].

Інтернет відкриває необмежені можливості для спілкування, дарує відчуття свободи, відкритості світу. Використання комп'ютерних технологій на заняттях іноземної мови аналогічне тому, що використовується в будь-яких предметних галузях. Викладач може розмістити програму курсу на інтернет-сайті, спільно зі студентами може проводити он-лайн форуми, обмін електронною поштою (щоденники, запитання-відповіді, домашні завдання), студенти можуть робити індивідуальні або групові презентації у PowerPoint. Проте завдання викладача – навчити студентів не просто читати інформацію, а й аналізувати та інтерпретувати її.

Застосування у викладанні іноземних мов сучасних технологій вносить новий свіжий струмінь у навчання іноземних мов. Викладачеві надається можливість використовувати активні методи навчання, розширювати кругозір студентів під час вирішення різноманітних пізнавальних завдань, розвивати їх ініціативність та самостійність у реалізації спілкування іноземною мовою.

Готуючи студентів до прийняття участі у “кейсах”, бажано скласти комплекс ситуаційних вправ, що допоможуть підготуватися до цього виду діяльності. А вже потім треба запропонувати теми для обговорення, підібрати матеріал, обрати модель конкретної ситуації, допомогти розробити сценарій та варіанти рішень, дати завдання підготувати питання, розподілити ролі, поділити на малі підгрупи, враховуючи особливості роботи в різних групах, обрати того, хто буде вести бесіду, запропонувати завдання для тих, хто вважається “пасивним студентом”. Слід обов'язково довести до свідомості учасників обговорення, що навіть до простої бесіди

треба ретельно підготуватися. Для студентів старших курсів або тих, хто вільно володіє іноземною мовою, доцільно іноді пропонувати такий вид роботи, як непідготовлена бесіда з елементами “мозкового штурму” (brainstorm) та створення хоч і уявлених непередбачуваних ситуацій, але найбільш близьких до реального життя. Зрозуміло, що чим вищий рівень володіння мовою, тим цікавіша робота з “кейсами”. [5]

Слід особливо звернути увагу на роль викладача, яка полягає в тому, що він тільки стежить за процесом, не втручається і не нав’язує свою точку зору. Він може скерувати хід обговорення, іноді спровокувати та підтримати дискусію, або залагодити конфлікт у разі необхідності. [5]

Дуже важливо для викладача усвідомити, що одним з елементів кейс-методу є правильний підхід до зауважень та виправлення помилок з чітким визначенням критерій оцінювання. Доцільно робити це після бесіди, не перериваючи ходу обговорення та у вигляді побажань, слід відзначити кращих і заохочувати тих, хто соромиться. Культура зауважень з боку викладача під час застосування цього методу не менш важлива, ніж комунікативна культура всіх учасників дискусії. Це сприяє створенню таких умов та психологічної атмосфери, в яких студенти змогли б вільно висловлювати свою думку, не боятися помилок і дати можливість “пасивним” студентам приймати участь в обговореннях. [5]

Слід звернути увагу на те, що завжди існують в групі так звані “пасивні” та “гіперактивні” студенти. На етапі підготовки до застосування кейс-методу треба підібрати відповідні завдання та “ролі” для таких “особливих” студентів, щоб перші могли б активізуватися, а другі надали б їм можливість приймати участь у спільній роботі. Навчитися мистецтву спілкування можна тільки на практиці, а також маючи співрозмовника. [5]

Висновки. Різноманітні методики навчання іноземних мов мають на меті надати студентам практичне володіння мовою, під яким розуміється формування вмінь та навичок розуміння думок інших людей та висловлювання своїх думок як в усному, так і в письмовому вигляді. Однак

наразі не існує універсальної освітньої методики, що підкреслює актуальність комплексного підходу до навчання іноземних мов. Видається важливим, щоб навчання іноземних мов у сучасних закладах вищої професійної освіти було комплексним за використання різних методів, інструментів і підходів. Важливе місце у викладанні іноземних мов у закладі вищої освіти займає особа самого викладача, його вміння мотивувати студентів, розвинути інтерес до вивчення іноземної мови, обирати найбільш оптимальні для тієї чи іншої групи навчальні методики. У системі роботи кожного педагога мають використовуватись як стандартні навчальні технології, так і більш сучасні методи, що успішно застосовуються в інших закладах вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Бігич О., Бориско Н., Борецька Г. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник / за заг. ред. С. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Біскуп В.С. Застосування методу аналізу ситуацій в інтерактивних формах навчання [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.sau.kiev.ua>
3. Gladkikh, I. (2004) Metodicheskie rekomendatsii po razrabotke uchebnykh keisov [Methodical recommendations for the development of educational cases]. SPb. 95 p.
4. Коваленко Ю. Ефективність сучасних підходів у процесі вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням у ВНЗ. URL: http://www.rusnauka.com/1_KAND_2010/Pedagogica/5_57388.doc.htm.
5. Медкова О.М. Кейс-метод як особливий вид навчального матеріалу. [Електронний ресурс]. – URL: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1272>